

Absurdita / LOGOS / Nesmysl

Pascal si v *Myšlenkách* pochvaluje jako „božský“ starý výrok: „*Nihil tam absurde dici potest quod non dicatur ab aliquo philosophorum. Divin.*“ (363–507) Tomuto výroku se obvykle rozumí jako odsudku filosofie. To by však znamenalo jen tolik, že zůstáváme na povrchu. Je třeba se totiž tázat, čím to vlastně je, že filosofové jsou vždycky napřed ve formulování (vyslovování) absurdit? Nelze z toho vyvodit něco zásadního pro bytostnou povahu filosofování? Proč by vlastně filosof měl tak usilovně vyhledávat vždy nové a nové absurdní myšlenky, takže všem ostatním (= nefilosofům) zůstane jen úděl znovuobjevování Amerik? Citovaný latinský výrok prozíravě nemluví o absurditách ve skutečnosti, ve skutečném světě, nýbrž o absurditách vyslovených. Vyslovit něco absurdního však lze pouze na pozadí, ba na základě čehosi neabsurdního, tedy na pozadí a na základě čehosi smysl „dávajícího“, smysl „majícího“, „smysluplného“. Hledat absurdnost čili nesmyslnost či protismyslnost uprostřed smyslu je nepochybně věc záslužná, neboť smysl a ne-smysl jsou nesmiřitelnými protivníky: nesmyslnost narušuje smysluplnost, a smysluplnost zahání a pronásleduje nesmyslnost. Filosof pak má hned několik důvodů, proč vyhledávat absurdní myšlenky. Především proto, že se spoléhá na „smysl“ jeho na živel, v němž jedině lze vskutku filosofovat, tj. milovat moudrost resp. pravdu (u Platóna v *Symposiu* je FILOSOFIEIN položeno na roveň FILALÉTHEIN); buď onen poprvé nalezený nesmysl, ona odhalená absurdita se po důkladném přešetření ukáže jako v něčem smysluplná, takže její naprostá absurdita je jen zdánlivá, neboť je založena na našem nechápání a neporozumění, anebo se ukáže být skutečnou absurditou, a pak je možno ji takto odhalenou a označenou neutralizovat a zbavit ji její toxicity a destrukční moci. To není nikterak jednoduché a je k tomu zapotřebí velkého a výkonného myšlenkového aparátu. Jinak než ve světle smyslu (tj. LOGU a pravdy) totiž nelze žádnou absurditu, žádný nesmysl účinně rozpoznat, izolovat a účinně chirurgicky likvidovat.

(Písek, 960101-1.)